

ФАКУЛТЕТ ТЕХНИЧКИХ НАУКА

Број 01-2048/1

Број: 3.8 - 2022 год.
НОВИ САД

На основу члана 53 Статута Факултета техничких наука у Новом Саду од 02.07.2018., 17.10.2018. и 28.12.2018. (пречишћен текст од 28.12.2018.) и члана 7. Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору („Сл. гласник РС“, број . 89/2019), Декан Факултета, дана 03.08.2022. године, доноси

**СТРАТЕГИЈУ
УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
ФАКУЛТЕТА ТЕХНИЧКИХ НАУКА У НОВОМ САДУ**

Увод

Факултет техничких наука је једна од најсавременије организованих високошколских институција у региону са традицијом дугом преко шест деценија, познат и признат у целом свету, а инжењери образовани на овом Факултету, раде и постижу запажене резултате у сваком привредном субјекту који има везе са технологијом, производњом, образовањем или услугама, јер од свих занимања која се у нашој земљи образују, техника је и даље најтраженија.

Факултет је основан 18. маја 1960. године као Машински факултет. Снажан развој привреде и потребе друштва допринеле су покретању нових струка електротехнике и грађевинарства, тако да је 1974. године Машински факултет прерастао у Факултет техничких наука.

Од тада па до данас, покренуте су још и студије из области:

- Саобраћаја - 1979. године
- Архитектуре - 1996. године
- Индустриског инжењерства и инжењерског менаџмента, Инжењерства заштите животне средине и Графичког инжењерства и дизајна - 1999. године
- Поштанског саобраћаја и телекомуникација - 1999. године
- Мехатронике - 2002. године
- Магистарске студије из Математике у техници - 2003. године
- Докторске студије - 2006. године
- Геодезије и геоматика - 2007. године
- Инжењерства заштите на раду - 2010. године
- Управљања ризиком од катастрофалних догађаја и пожара, Рачунарске графике и Софтверских и информационих технологија (одељење у Инђији) - 2011. године
- Софтверских и информационих технологија (одељење у Лозници) - 2012. године
- Електроенергетски софтверски инжењеринг (данас Примењено софтверско инжењерство); Софтверско инжењерство и информационе технологије; Сценска

- архитектура, техника и дизајн; Чисте енергетске технологије; Мерење и регулација; Биомедицинско инжењерство - 2013. године
- Инжењерство информационих система - 2014. године
 - Информациони инжењеринг; Информациони и аналитички инжењеринг - 2015. године
 - Инжењерство иновација - 2016. године

Факултет техничких наука је у 2007. години акредитован за обављање научне делатности, реакредитован 2010. године. Маја 2008. године је међу првима у Србији акредитован и као високошколска установа за обављање наставне делатности.

Данас је акредитовано укупно 85 студијских програма свих нивоа, који покривају техничко-технолошко поље, природно-математичко поље, уметничко поље и медицинско поље кроз интердисциплинарне студије. Сви студијски програми основних, мастер и докторских академских студија су акредитовани за извођење наставе на енглеском језику.

Први је на овим просторима, 2004. године, пре потписивања Болоњске декларације, почeo са издавањем додатка дипломи који је након тога усвојен као модел за издавање на Универзитету у Новом Саду, а на препоруку Министарства просвете и спорта Републике Србије и на осталим Универзитетима у земљи. Од 2006. године и мастер диплома се издаје на српском и енглеском језику што је у великој мери олакшало проходност и запошљавање наших студената у Европи и свету.

Сталне иновације наставног процеса имају за резултат високу спремност наших инжењера за решавање конкретних пословних проблема. Факултет је први у бившој Југославији, 2000. године сертификовao систем квалитета према међународном стандарду ISO 9001:2000 код Савезног завода за стандардизацију и код Међународне сертификационе организације RWTÜV из Есена. Као први од високошколских установа у земљи, Факултет данас поседује Систем менаџмента, који обухвата три система - Систем менаџмента квалитетом (ISO 9001), Систем менаџмента животном средином (ISO 14001) и Систем менаџмента безбедношћу и здрављем на раду (ISO 45001), сертификован код Међународне сертификационе организације TÜV NORD CERT.

Кључне речи за будућност су:

- КВАЛИТЕТ
- ЕФИКАСНОСТ и
- МУЛТИДИСЦИПЛИНАРНОСТ у свим процесима и у свим деловима факултета.

У складу са оним што се овде учи, са бројним могућностима и високим процентом успешних, који су у професионални живот кренули управо одавде, визија ФТН-а гласи: "ВИСОКО МЕСТО У ДРУШТВУ НАЈБОЉИХ".

МИСИЈА

Факултет техничких наука у Новом Саду је високошколска и научноистраживачка установа чија мисија је реализација висококвалитетних образовних процеса, развој научних дисциплина и трансфер стечених знања у привреду и друштво. Од оснивања, 1960. године, Факултет техничких наука је посвећен остварењу своје мисије заснован на успешним резултатима научноистраживачког рада и њиховој примени у пракси. Током времена Факултет је према уоченим потребама привредног окружења, као и актуелним потребама друштва, развио студијске програме, који образују студенте за постојеће и наступајуће техничко-технолошке и социо-економске системе, развијајући при том упоредо и сопствене, компетентне људске и природне ресурсе.

Факултет техничких наука своју мисију остварује у три међусобно повезане основне групе делатности: високо образовање, научноистраживачки рад и трансфер знања у привреду. При томе стално унапређује образовне програме, квалитет процеса рада и људске и материјалне ресурсе са тежњом достизања највиших стандарда. На тај начин Факултет техничких наука обезбеђује задовољење образовне потребе младих генерација, научно стручних потреба привреде и материјалних потреба запослених, те као део ширег образовног – научног система, представља покретачку снагу развоја друштва.

ВИЗИЈА

Визија Факултета техничких наука ја да, као равноправни партнери у једноставном европском простору високог образовања у научноистраживачком раду, достигне највише нивое изврсности, односно високо место у друштву најбољих. На путу ка испуњењу своје визије Факултет свој оквир компетенција и рада шири и допуњује партнерским везама са универзитетима и привредним организацијама са свих континената света, усвајајући позитивне трендове глобалног система образовања и истраживања.

Оријентација ка модерним студијским програмима и квалитетним студијама ствара услове за бржи раст и развој уз реално поимање потреба за образовањем у карактеристичном окружењу. Велики број међународних научних пројекта и обиман трансфер добијених резултата у привреду ставара додатну вредност и компетенције учесника у процесу образовања, а све у циљу остваривања постављене визије.

Ове циљеве ћемо остварити:

1. успостављањем, одржавањем и сталним побољшавањем система управљања и руковођења у складу са пословним процесима Факултета;
2. сарадњом са установама научно-образовног профиле у Републици Србији и иностранству;
3. повећањем успешности студената у току студија;
4. уважавањем индивидуалних вредности запослених и сталним улагањем у повећање њихове компетентности;
5. сарадњом са домаћим и иностраним производним предузећима;
6. разменом информација о квалитету наших услуга са екстерним заинтересованим странама;

7. усаглашавањем свих процеса и услуга са законским прописима и стандардима;
8. предузимањем мера за очување животне средине.

Пред Факултетом, као корисником јавних средстава, поставља се одговорност, не само за врсту и висину остварених прихода и расхода у односу на планиране, већ пре свега за постигнуте резултате, односно за реализацију циљева због којег је основан.

Ризик је могућност настанка догађаја који могу неповољно утицати на остварење циљева, односно све оно што представља претњу остварењу стратешких или оперативних циљева. Ризик се може посматрати и као изгубљена могућност, односно пропуштена шанса за побољшање. Дакле, ризик су сви чиниоци који могу позитивно или негативно да утичу на остварење циљева Факултета, а карактерише га вероватноћа или могућност настанка догађаја и учинак или последица која ће се појавити настанком догађаја. Ризик се може јавити у различитим облицима (финансијски ризик, ризик везан за пројекте, ризик од неиспуњавања задатака из програма рада, ризик везан за репутацију) и могу да утичу на успешност рада Факултета.

Целокупан процес идентификовања, процене и праћење ризика и имплементација неопходних контрола има за циљ смањење пословних ризика на прихватљив ниво.

Управљање ризицима је законска обавеза и неизоставни елемент доброг управљања. Управљање ризицима је процес утврђивања, процењивања и праћења ризика, узимајући у обзир циљеве Факултета, а и предузимање потребних активности, нарочито кроз примену финансијског управљања и контроле, а у сврху смањења ризика, односно нивоа неизвесности које би могле бити претња успеху (резултату) пословања. Процес управљања ризицима је саставни део процеса планирања и управљања пословним процесима, те га је потребно спроводити приликом израде развојног плана, финансијског плана и програма рада, а у сврху унапређења постојећих и увођења нових пословних процеса.

Сврха управљања ризицима је увођење ефикасних превентивних контрола како би се у границама утврђених надлежности, овлашћења и одговорности постигао разуман ниво сигурности да ће се постављени циљеви остварити.

Након што је успостављена документована структура ризика (израђена Мапа ризика), стекли су се услови да Декан Факултета донесе Стратегију управљања ризицима.

Стратегија управљања ризицима Факултета техничких наука Нови Сад (у даљем тексту: Стратегија) одређује сврху и циљ управљања ризицима, користи од управљања ризицима као и одговорност за управљање ризицима. Она даје преглед оквира који ће се успоставити како би се на Факултету успешно управљало ризицима. Стратегија поставља системски оквир и организован приступ утврђивању и управљању ризицима на Факултету.

Сврха и циљеви стратегије

Сврха Стратегије је да опише како Факултет намерава да имплементира управљање ризицима на систематичан начин, дефинишући улоге и одговорности, методологију процеса управљања ризицима, начин управљања ризицима, као и начин комуникације и обуку запослених.

Сврха Стратегије је да побољша способност остваривања стратешких циљева и мисије Факултета кроз управљање изазовима и приликама и стварање окружења које доприноси повећању ефективности, ефикасности и економичности и повећању квалитета свих активности.

Стратегија има за циљ да:

1. у потпуности интегрише управљање ризицима у пословну културу Факултета, у којој ће управљање ризицима постати саставни део планских докумената;
2. инструментима управљања ризицима уводи додатне елементе корпоративног управљања на Факултет;
3. угради управљање ризицима у процесе планирања и доношења одлука и у процесе који су кључни за реализацију циљева као стандард;
4. обезбеди управљање ризицима у свим областима пословања;
5. успостави координацију управљања ризицима;
6. обезбеди обухватање најзначајнијих ризика (rizici везани уз реализацију циљева било да се реализују/финансирају из буџетских прихода, сопствених прихода или из других извора);
7. обезбеди да се оквир за утврђивање, процену, поступање, праћење и извештавање о ризицима комуницира и буде разумљив свим запосленима на Факултету;
8. обезбеди да комуникацију о утврђеним ризицима постане пракса на нивоима на којима се доносе одговарајуће одлуке;
9. обезбеди да се о утврђеним и контролисаним најзначајнијим ризицима редовно извештава руководство и овлашћене заинтересоване стране.

Користи од управљања ризицима

Користи од ефикасног управљања ризицима су:

1. повећање ефективности;
2. боље одлучивање;
3. боље предвиђање и оптимизација расположивих средстава;
4. јачање поверења у организацију, управљачки и руководећи систем;
5. развој позитивне пословне културе на Факултету.

Ставови Факултета према ризицима

Факултет ће управљање ризицима интегрисати у потпуности у пословну културу.

Ефикасно управљање ризицима постаће саставни део планирања, доношења одлука и управљања пословним процесима.

Ставови Факултета према ризицима су:

1. све активности у сваком тренутку ће бити у складу са захтевима законодавног оквира;
2. ризике је потребно утврдити у свим планским документима и активностима;
3. све активности које спроводи Факултет морају бити у складу с циљевима Факултета, а не у супротности с њима;

4. све активности које носе ризик значајног штетног публицитета или друге штете за углед Факултета треба избећи;
5. све активности морају резултирати користима које представљају вредност за новац;
6. све активности и с њима повезани финансијски издаци морају бити обухваћени финансијским планом Факултета;
7. управљање ризицима је саставни део процеса планирања и доношења одлука,
8. управљање ризицима омогућује да се предвиде неповољне околности или догађаји који би могли да спрече остваривање циљева Факултета;
9. организациона култура Факултета неће стварати отпоре према управљању ризицима.

Политика Факултета према управљању ризицима

Факултет се залаже за ефикасно управљање ризицима који прете обављању његових планираних активности с обзиром на утврђен систем надлежности, начин и изворе финансирања.

Запослени на Факултету, као и средства за реализацију програма рада и пружање услуга, стално су под утицајем пословних ризика.

Факултет препознаје ризике којима треба управљати, тако да се претње избегну, а прилике не пропусте.

С тим у вези, Стратегијом се предвиђа да се у пословању обезбеди:

1. промишљање о неповољним околностима или догађајима који би могли спречити остварење циљева Факултета;
2. утврђивање ризика у свим планским документима и активностима Факултета,
3. спровођење свих активности Факултета, а у складу са одговарајућим политикама и стратегијама на нивоу Републике Србије;
4. сарадња Факултета са надлежним органима Републике Србије и Аутономне покрајине Војводине, другим установама високог образовања у земљи, као и са организацијама које се баве истом делатношћу у земљама чланицама ЕУ и на најширем међународном нивоу;
5. усклађеност свих активности у сваком тренутку са захтевима законодавног оквира;
6. избегавање свих активности Факултета које носе ризик значајног штетног публицитета или друге штете за углед;
7. спровођење активности које ће резултирати задовољством корисника услуга;
8. повезаност свих активности и финансијских издатака са финансијским планом.

Циљеви као полазна основа за процес управљања ризицима

Полазна основа за утврђивање ризика на нивоу Факултета су циљеви, почевши од стратешких и оперативних до циљева појединих пословних процеса.

За постављање и реализацију циљева одговорни су руководиоци Факултета у складу са надлежностима и одлукама о додели овлашћења и одговорности.

Управљање ризицима везаним уз пословне процесе односно циљеве пословних процеса спроводиће се посредно управљањем ризицима које је интегрисано у процес планирања или непосредно за сваки пословни процес.

Факултет ће у наредном периоду наставити започет посао идентификације и снимања свих пословних процеса, као и увођења инструмената управљања ради праћења рада појединих организационих делова.

Планирање се јасно повезује са циљевима из стратешких докумената и разматраће ризике из активности и пројеката у финансијском плану како би се на нивоу појединих активности могли сагледати најзначајнији ризици.

Процес управљања ризицима - општи модел управљања ризицима

Финансијско управљање и контроле спроводе се путем међусобно повезаних компонената финансијског управљања и контрола које су утврђене у складу са смерницама Међународне организације врховних ревизорских институција (INTOSAI) за стандарде интерне контроле, у складу са Међународним стандардима интерне ревизије (Института интерних ревизора IIA), а које се заснивају на COSO (Committee of Sponsoring Organizations) моделу унутрашње контроле.

Стандарди интерне контроле структурирани су тако да укључују пет следећих компонената:

1. контролно окружење;
2. управљање ризицима;
3. контролне активности;
4. информације и комуникације;
5. праћење и процену.

Као једна од компоненти финансијског управљања и контрола, управљање ризицима успоставља се и развија на бази COSO оквира за управљање ризицима који представља надоградњу COSO модела интерне контроле. На тај начин успостављен оквир за управљање ризицима садржи осам међузависних компоненти: унутрашње контролно окружење, постављање циљева, утврђивање ризика и прилика, процену ризика, одговор на ризик, контролне активности, информације и комуникације и праћење истих.

Примењени модел спровођења процеса управљања ризицима на Факултету након утврђене полазне основе - циљева, састоји се од четири корака:

1. идентификација догађаја;
2. утврђивање и процена ризика;
3. поступање по ризику;
4. праћење и извештавање.

Спровођење наведених корака вршиће се у складу с прегледом „Ризици, прилике и циљеви система менаџмента“ Факултета.

Улоге овлашћења и одговорности у процесу управљања ризицима

Декан Факултета:

1. одговоран је за одређивање стратешког смера и стварање услова за несметано спровођење свих активности Факултета у вези са управљањем ризицима;
2. обезбеђује највиши ниво преданости и подршке за управљање ризицима;
3. доноси Стратегију управљања ризицима и одговарајуће правилнике, одлуке и упутства;
4. доноси завршну процену откривених најзначајнијих ризика;
5. обезбеђује да се сачини регистар ризика на нивоу Факултета по организационим целинама и пословним процесима, као и редовно праћење и ажурирање;
6. одређује одговорно лице за координацију успостављања процеса управљања ризицима и за прикупљање података о утврђеним ризицима и њихово евидентирање у регистар ризика.

Декан и продекани:

1. обезбеђују ефикасно управљање ризицима каскадирањем модела кроз Факултет;
2. обезбеђују да се процес управљања ризицима и оцена предузетих мера оцењује најмање једном годишње;
3. стварају услове за комуникацију о ризицима са запосленима и свим учесницима у оквиру Факултета;
4. обезбеђују да се Регистар ризика Факултета перманентно преиспитује и допуњује.

Продекани и руководиоци организационих целина:

1. обезбеђују свакодневно управљање ризицима;
2. обезбеђују да се управљање ризицима у њиховом подручју одговорности спроводи у складу са Стратегијом;
3. обезбеђују да су запослени свесни кључних циљева, приоритета и главних ризика са којима се суочава њихова организациона целина, као и цео Факултет;
4. подстичу запослене и оснапобљавају их за искоришћавање прилика којима ће се боље остварити циљеви и побољшати резултати пословања;
5. обезбеђују да се управљање ризицима у њиховом делу одговорности спроводи у складу са Стратегијом;
6. промовишу културу управљања ризицима на свим нивоима;
7. стварају услове за несметано препознавање, анализирање и евидентирање ризика, одређивање приоритета и покретање акције на њима;
8. обезбеђују да управљање ризицима буде редовна тема на састанцима организационих целина како би се омогућило разматрање изложености ризику

- и поновно постављање приоритета на основу ефикасног праћења и анализе ризика;
9. системски и правовремено извештавају Декана и продекане о управљању ризицима на нивоу организационих целина.

Лице задужено за координацију успостављања процеса управљања ризицима (координатор за ризике):

1. координира имплементацијом процеса управљања ризицима;
2. обезбеђује да су сви руководиоци упознати са потребом увођења управљања ризицима;
3. подстиче културу управљања ризицима и даје подршку руководиоцима у управљању ризицима јачањем свести највишег управљачког нивоа о потреби систематског управљања ризицима;
4. иницира усклађивање Стратегије управљања ризицима са степеном развоја процеса управљања ризицима;
5. предузима активности у вези са прикупљањем података о ризицима и њиховим евидентирањем;
6. припрема и израђује извештај о управљању ризицима и извештава Декана;
7. припрема и израђује годишњи извештај о показатељима успешности спровођења Стратегије и извештава Декана.

Интерна ревизија:

1. обезбеђује ревизију кључних елемената процеса управљања ризицима;
2. процењује адекватност и ефикасност контролних механизама у односу на ризике, указује на ризике, односно на нежељене догађаје који могу настати као последица неадекватних или неефикасних контролних механизама и даје препоруке које иду у правцу њиховог јачања;
3. у случају препознавања необухваћеног ризика Регистром ризика, указује на исти и о томе обавештава Декана и координатора за ризике;
4. пружа саветодавну подршку у препознавању ризика и усмеравању процеса управљања ризицима;
5. информише Декана о алатима и техникама који се користе у интерној ревизији за анализу ризика и интерних контрола.

Запослени треба да:

1. буду свесни политике која се спроводи у вези управљања ризицима на Факултету;
2. подржавају управљање ризицима;
3. обезбеде да се идентификују ризици који би могли неиспуњењем кључних циљева или задатака негативно да утичу на пословање;
4. да сваки нови ризик или неодговарајуће контролне мере пријаве надређеном руководиоцу;
5. примењују контролне механизме у циљу ублажавања ризика.

Комуникација и едукација

Комуникација у оквиру Факултета о питањима ризика је важна с обзиром да је потребно:

1. осигурати да свако разуме, на начин који одговара његовој улози, шта је Стратегија, шта су приоритетни ризици, како се њихове одговорности у организацији уклапају у оквир рада. Ако се то не постигне, неће се постићи потпуна интеграција управљања ризицима у културу организације и приоритетни ризици се неће доследно решавати;
2. обезбедити да се позитивно искуство једне организационе јединице може пренети и саопштити осталима који се сусрећу с истим ризиком (нпр. ако се један део организације сусреће с новим ризиком и успостави контролне активности, такво решење треба пренети и другима, како би на исти начин реаговали на исти ризик);
3. обезбедити да сваки ниво руковођења активно тражи и прима одговарајуће информације о управљању ризицима у оквиру свог делокруга контроле које ће им омогућити да планирају контролне активности у односу на ризике чији ниво није прихватљив, као и уверење да су ризици који се сматрају прихватљивим налазе под контролом.

Кључни показатељи успешности

Процес управљања ризицима пратиће координатор за ризике и интерна ревизија, а на основу:

1. непосредно достављених периодичних и годишњих извештаја од стране појединих организационих целина Факултета и
2. кључних показатеља успешности.

Кључни показатељи успешности су следећи:

1. Регистар ризика који је на годишњем нивоу у потпуности прегледан и утврђен начин управљања ризицима;
2. управљање ризиком је тема на састанцима Деканског колегијума како би се омогућило разматрање изложености ризику и поновно узpostављање приоритета;
3. у управљање ризицима укључују се сви запослени Факултета;
4. извештај о имплементацији и ефикасности процеса управљања ризицима саставни је део обједињеног извештаја о управљању ризицима о којем ће координатор за ризике извештавати заинтересоване стране.

Регистар ризика и план одговора на кључне ризике

У складу са Стратегијом сачиниће се Регистар свих уочених и процењених ризика и План активности на умањењу ризика.

Преглед/ажурирање стратегије у складу са најбољом праксом

Ова Стратегија управљања ризицима настала је као резултат рада на процени пословних ризика Факултета и разматрања могућности поједностављења и приближавања начина спровођења процеса управљања ризицима и саме Стратегије запосленима на Факултету.

Стратегија ће се прегледати и ажурирати сваке три године, у складу са развојем процеса управљања ризицима на Факултету, као и са најбољом праксом.

Декан

Проф. др Срђан Колаковић

По овлашћењу Декана:
Менаџер Факултета

Др Слободан Радишић

